

SVĖDASŲ VARPAS

2019 m. birželio mėn.

Nr. 6 (36)

Leidžiamas nuo 2016 m. liepos 1 d.

Anykščių rajono savivaldybėje – nauja Taryba

Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius

Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius antrame rinkimų ture gavo 63,8 proc. rinkėjų balsų. Jis Anykščių rajono tarybai vadovavo dvi kadencijas – 2007–2011 m. ir 2011–2015 m. Dabar jis vadovaus trečią kadenciją 2019–2023 m. Šiai kadencijai sudaryta rajono Taryba turės 19 balsų valdančiąją koaliciją, kuri bus pajėgi spręsti Anykščių rajono gyventojų problemas ir numatyti priemones tolesniam miesto ir rajono vystymui. Tarybos sudėtį papildė 8 politikoje nebuvę deputatai.

Š. m. balandžio mėn. 16 d. įvyko

Naujai išrinkti rajono Tarybos nariai prisiekė dirbti Anykščių krašto žmonėms

pirmas iškilmingas Anykščių rajono savivaldybės posėdis, kuriame dalyvavo visi 25 Tarybos nariai. Pranešime meras Sigutis Obelevičius akcentavo, kad svarbiausi uždaviniai, dirbant šią kadenciją būtų tokie: darbas su emigravusiais anykštėnais, siekiant bent dalį jų susigrąžinti, reikia spręsti klausimą dėl kreditų suteikimo jaunų šeimų skatinimui. Anykščių rajonas pajėgus pastatyti daugiabutį gyvenamą namą. Labai svarbu naujų investicijų pritraukimas į miestą ir rajoną ir naujų darbo vietų kūrimas. Neišbrauktas klau-

mas ir sveikatos apsaugos paslaugų užtikrinimas gyventojams, išlaikant visavertę ligoninę ir kt.

Į posėdį atvykę svečiai – Lietuvos Respublikos seimo nariai Antanas Baura, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, Sergejus Jovaiša ir vyriausybės atstovė Panevėžio ir Utenos apskritys Kristina Nabutyte – pasveikino naują Tarybą ir linkėjo dirbti Anykščių rajono gyventojų geresnio gyvenimo sąlygų sudarymui ir Lietuvai.

Anykščių rajono savivaldybės inf.

Vilniaus anykštėnai paminėjo J. Tumo-Vaižganto jubiliejų

Pagal Vilniaus anykštėnų sambūrio pirmininkės Reginos Smetonaitės parengtą programą 2019 m. gegužės 19 d. Vilniuje į Šv. Mikalojaus bažnyčią susirinko gausus būrys Vilniaus anykštėnų bei tikrųjų anykštėnų, atvykusių iš Anykščių rajono, tarp jų – ir iš Svėdasų seniūnijos. Jie visi atvyko paminėti kraštiečio kunigo, rašytojo ir visuomenės veikėjo Juozo Tumo-Vaižganto 150 metų jubiliejaus bei šiemet jo vardu paskelbtų metų. Tai intencijai bažnyčios klebonas Aušvydas Belickas aukoją Šventąsias Mišias. Jų metu gie-

Solistė Rasa Juzukonytė

dojo operos solistė Rasa Juzukonytė ir Šv. Mikalojaus parapijos choras, vadovaujamas Juozo Kairio, vargonavo Kristina Karpuk. Priminsime, kad Šv.

Mikalojaus bažnyčia – pirmoji ir ilgą laiką buvusi vienintelė bažnyčia Vilniuje, kurioje pamaldos vyko lietuvių kalba, buvo giedama ir pamokslai sakomi lietuviškai. Tas rodo, kad bažnyčia ir parapija reikšmingai prisidėjo prie Lietuvos valstybės atkūrimo 1918 metais. Gyvendamas Vilniuje šioje bažnyčioje kunigavo Juozas Tumas-Vaižgantas. Dabar kraštietis kunigas, jo asmenybė, darbai bei palikimas čia yra pagerbti ir įamžinti išpūdingu vitražu.

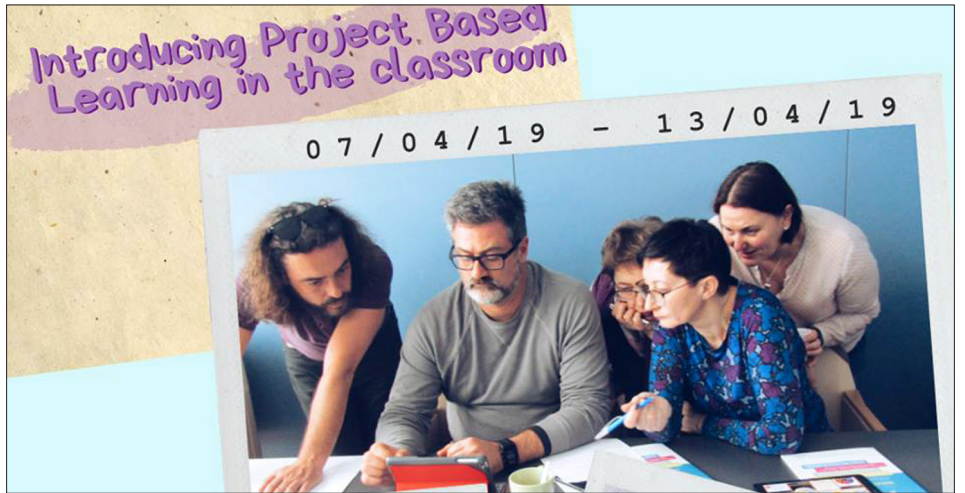
Nukelta į 3 p.

Svėdasų mokytojos kėlė kvalifikaciją kursuose Italijoje

Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija tęsia savo dvejų metų Erasmus+ KA1 srities projektą „Mokytojų tobulėjimas – kelias į sėkmę“ skirtą mokytojų kvalifikacijai kelti. Anglų kalbos mokytoja, projekto koordinatore Jolanta Garbauskienė, istorijos mokytoja Gražina Gvozdaitė ir technologijų mokytoja Jovita Sirgėdienė balandžio 7–13 d. Bolonijoje, Italijoje, dalyvavo kvalifikacijos kėlimo kursuose „Projekto metodu grįstas mokymas“, į kuriuos buvo susirinkę dalyviai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Belgijos ir Ispanijos.

Kursų metu mokėmės integruotų projektų taikymo įvairių dalykų pamokose, susipažinome su pagrindiniais projekto metodo elementais, analizavome tokių projektų pavyzdžius bei patys juos kūrėme, diskutavome, kaip sudominti mokinius, kaip skatinti jų aktyvumą, lyderystę, motyvaciją, bendravimą ir bendradarbiavimą, dalinomės idėjomis apie integruotų pamokų planavimą.

Be to, susipažinome su įrankių *Padlet* ir *Canva* naudojimu kuriant integruotus projektus. Didelis dėmesys buvo skirtas projektinio darbo vertinimui

Nuotraukoje: Jolanta Garbauskienė, Gražina Gvozdaitė, Jovita Sirgėdienė ir du ispanai Paul ir Victor. Giulijos Zambon nuotrauka

ir įšvertinimui. Dirbdami grupėse ne tik susipažinome su kitų šalių švietimo sistemomis ir kultūra, bet kalbėjome ir apie nūdienos pedagoginius iššūkius, dalinomės gerąja patirtimi bei pagiliname anglų kalbos žinias.

Tikimės, kad su mokymų dalyviais užmegzti ryšiai nenutrūks ir bus naudingi būsimiems projektams, o naujai įgytomis žiniomis ir gebėjimais pasidalinysime su kolegomis ir savo patirtį panaudosime pamokose ugdymo proce-

sui pajavairinti bei mokinių motyvacijai ir kūrybiškumui skatinti.

„Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai, „Erasmus+“ programos lėšomis, kurią Lietuvoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šis kūrinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.“

Jolanta Garbauskienė

Popietė skirta Karolinai Sinkevičienei atminti

*Vienkiemiai, seni gandrų lizdai,
Tėviškės mielos liūdni takai...
Tyliai vakarais rūkas išsiskleis
Virš gimtų namų, senų sodybų...*

Bibliotekos meno galerijoje skambėjo daina iš Anykščių kultūros centro Svėdasų skyriaus mišraus vokalinio ansamblio lūpų (vadovė Rožytė Lapienienė). O prie senų vienkiemių stovėjo senos obelys kaip nuotakos, pasipuošusios baltais, rausvais žiedais, kuriuos su meile lankė darbštuolės bitės. Kaleno balti gandrai senuose lizduose, laukdami išsiritančių jauniklių. Išsisklaidžiusiame rūke vingiavo vos matomi seniai praminti takai...

Tokią gražią gegužės 11-osios popietę susirinko apie pusšimtį svėdasiečių ir svečių į Karolinos Sinkevičienės knygų „Buvo svajonės“ ir „Aš vis tiek gyvensiu“ pristatymą, kurių išleidimu pasirūpino dukra Danutė Pulkauninkienė, anūkės Jurgita Vaitie-

Karolina Sinkevičienė

kūnienė ir Gintarė Gudvalienė, buvusi literatų klubo „Sietuva“ vadovė Violeta Gliaudelienė. Nors Karolina jau mirusi, bet, atrodė, kad ji kartu su mumis: iš ekrano žvelgė į mus linksma, žvali, pasakojo apie savo šeimos gyvenimą,

dainavo. Apie bendravimą su Karolina daug prisiminimų pateikė Violeta Gliaudelienė. Ji perskaitė kelis kūrinius, kuriuose autorė savo gyvenimą aprašė eilėmis. Būdamą tremtyje tikėjo, kad dar pamatys mamą, dukrelę, mylimą Tėvynę.

Buvusi bibliotekos vedėja Elena Bublė prisiminė Karoliną, kaip gerą skaitytoją, rankdarbių mėgėją, mielą pašnekovę. Apie mylimą mamą, močiutę su ašaromis akyse pasakojo dukra Danutė, anūkė Jurgita, o proanūkė Aiva skyrė gražiausias dainas.

Galerijos sienas puošė kruopščiai siuvinėti spalvingi Danutės paveikslai. Žmonės dar ilgai jais gėrėjosi, skirstytis neskubėjo.

Ačiū už dvasingą, turiningą renginį, kuris susirinkusiuosius džiugino, privertė pamąstyti: o kaip mes pagerbiame artimuosius, kurių netekome?

Mokytoja Irena Guobienė

2019-ieji – rašytojo J. Tumo-Vaižganto metai

„Svėdasų varpo“ praeitame numeryje apžvelgėme savo kraštiečio Juozo Tumo-Vaižganto tarnystę katalikų bažnyčiose, jo kunigišką veiklą. Dabar norisi prisiminti Vaižgantą kaip spaudos leidinių bendradarbį ir redaktorių.

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto 2015 metais išleistoje Nijolės Lietuvninkaitės monografijoje „Skaitantis Vaižgantas“, remiantis rašytojo amžininkų prisiminimais, teigiama, kad Juozas Tumas-Vaižgantas bendradarbiavo net apie 80 periodinių leidinių. (psl. 243). Keletą leidinių pats ir redagavo.

O pirmuosius savo straipsnius jis išspausdino Mažojoje Lietuvoje leistame katalikiškame laikraštyje „Žemaičių ir Lietuvos Apžvalga“ 1890 metų kovo mėnesį, kai dar mokėsi Žemaičių kunigų seminarijoje Kaune. Antro kurso klierikas savo rašinius, pavadintu bendra antrašte „Uvogos“ („Išpėjimai“) pasirašinėjo slapyvardžiu „Juozapas iš Popšutės“. Tame pačiame laikraštyje nuo 1895 metų skelbiamas publikacijas jis pradėjo pasirašinėti jau slapyvardžiu „Vaižgantas“, kuris ilgainiui taip „prilipo“, kad tapo kone antrąja pavarde...

Jau kunigaudamas Mosėdyje Juozas Tumas kartu su bendraminčiais 1896 metais įsteigė laikraštį „Tėvynės Sargas“, rūpinosi leidimu ir platinimu, kurį laiką buvo šio leidinio redaktoriumi. Lietuviškos spaudos draudimo metais, persekiojant caro žandarams, tokia veikla buvo labai rizikinga ir pavojinga. Kai jį Mosėdyje aplankė brolis Jonas Tumas, tuomet Vaižgantas pridėjo pilną lagaminą „Tėvynės Sargo“ knygelį ir kitos lietuviškos spaudos, kad šis pravežtų tai į Svėdasų kraštą. Bet atsi-

Vilniuje leisto laikraščio „Viltis“ redakcija. Pirmoje eilėje sėdi Antanas Smetona, kun. Juozas Tumas-Vaižgantas, už jų stovi inž. Kazimieras Žalys ir Liudas Gira. Nuotrauka iš Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejaus fondų

tiko taip, kad pakeliui su draudžiama spauda jis pakliuvo žandarams. Už tai ilgiems metams pateko į kalėjimą, patyrė tremtį. Buvo tardomas, persekiojamas ir kunigas Juozas Tumas, tik brolio patirtos skaudžios lemties jis išvengė. Tačiau knygnešystės, lietuviškos spaudos leidimo ir platinimo veiklos neatsisakė. 1902 metais pasitraukęs iš „Tėvynės Sargo“ redaktoriaus pareigų, Vaižgantas pradėjo redaguoti lietuvių inteligentams skirtą žurnalą „Žinyčia“, tačiau jau po kelerių metų jis pakviečiamas redaguoti inž. Petro Vileišio įsteigto dienraščio „Vilniaus žinios“. 1907 metų pradžioje kun. Juozas Tumas-Vaižgantas palieka Pamituvio Stakių parapiją, kur kunigavo, ir įsikuria Vilniuje. Dėl finansinių problemų nutraukus „Vilniaus žinių“ leidybą, būrelis inteligentų įsteigė „Vilties“ bendrovę ir pradėjo leisti laikraštį

tokiu pat pavadinimu. 1907–1911 metais „Vilties“ laikraščio redaktoriumi buvo Vaižgantas. Paskirtas Laižuvos klebonu, palieka ir Vilnių, ir redakciją. Bet neilgam. Pakviečiamas į Latviją redaguoti laikraščio „Rygos Garsas“. Jo kandidatūrai pritaria ir Žemaičių vyskupas Pranciškus Karevičius. Redaguoti „Rygos Garsą“ jam sekėsi neblogai, tačiau visus planus sujaukia Pirmasis pasaulinis karas. 1918 metais sugrįžęs į Vilnių, pradėjo bendradarbiauti laikraštyje „Lietuvos aidas“, tapo ir šio leidinio redaktoriumi. 1920 metų pradžioje pirmasis Lietuvos Prezidentas Antanas Smetona savo bičiulį, bendramintį Juozą Tumą-Vaižgantą pasikviečia į Kauną redaguoti nepartinį kultūros ir politikos laikraštį „Tauta“. Dar po kurio laiko Šaulių sąjungos vadas Vladas Putvinskis Vaižgantą prisikalbina ne tikrai stoti į šią organizaciją, bet ir redaguoti mėnesinį laikraštį „Trimitas“. Dėl didelio darbo krūvio ir užimtumo po kelių mėnesių „Trimito“ redaktoriaus pareigų jis atsisakė. O kai „Tautos“ laikraščio leidyba buvo nutraukta, 1921 metais Vaižgantui buvo patikėtos krašto kultūrai ir istorijai skirtos, bet vos porą metų ėjusio žurnalo „Mūsų senovė“ redaktoriaus pareigos. Tai buvo devintasis ir paskutinis leidinys, kurį Juozas Tumas-Vaižgantas redagavo. Tačiau, nežiūrint pernelyg didelio užimtumo, įtempto literatūrinio darbo, aktyvios visuomeninės veiklos, sveikatos problemų mūsų kraštietis bendradarbiavo dar keliose dešimtyse spaudos leidinių.

Žurnalistas Vytautas Bagdonas, Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejaus muziejininkas

Vilniaus anykštėnai paminėjo J. Tumo-Vaižganto jubiliejų

Atkelta iš 1 p.

Po Šv. Mišių už Juozą Tumą-Vaižgantą, vyko minėjimas, kuriame pranešimus skaitė Šv. Mikalojaus bažnyčios klebonas Aušvydas Belickas ir dr. Aistė Kučinskienė. Jie akcentavo Vaižganto indėlį į bažnyčią, o taip pat iškelė eilę naujų, reikšmingų, tautai jo padarytų darbų.

Į šventę atvyko nemažai garbingų

Iš kairės: Vytautas Plaktys, Rita Skaržauskienė-Šimkevičiūtė, Arija Šimkevičiūtė ir Lina Stukienė-Beleckaitė

asmenų iš Svėdasiškių draugijos „Alaušas“: Rita Skaržauskienė-Šimkevičiūtė, Juozas Lapienis, Lina Stukienė-Beleckaitė, Arija Šimkevičiūtė, Vytautas Plaktys ir kt.

Po programos ir po asmeniškų, nuširdžių pokalbių su gera nuotaika visi išsiskirstė.

Stasys Gavenavičius

Jei vaikas „karalius“ – šeima ir tauta be ateities

Vaikai seka tėvų pėdomis. Jei tariai gyvena tėvai, gerbia vienas kitą, vaikai savaime būna paklusnūs. Jei dar patyrimo ir išminties neįgavęs vaikas „šokdina“ tėvus, nieko gero nelauk ir kai jis užaugs... Kartais ir patys tėvai, belepindami savo dažniausiai vienintelę atžalą, kuri su niekuo nesidalina, o tik ima, taip pat gerų rezultatų neduoda. Vaikas šeimoje tapęs „karaliumi“ dažnai savo artimuosius pasmerkia kančioms... jam visada bus blogai, kankinsis pats, o ir kitus vargins... čia yra tokia plona gija, kurios negalima peržengti.

Politikai ir vaikų teisių apsaugos specialistai diskutuoja, svarsto ir vis daro klaidas. Galbūt trūksta patyrimo ar išminties, įsigilinimo į kiekvieną konkrečią situaciją. Vienas žymus vaikų gydytojas iš Druskininkų yra pasakęs, kad, kai vaikas nejaučia ribų, susergera autizmu. Kiekvienas vaikas nuo mažens turi jausti ribas, nekalbu apie neįgaliuosius. Visų pirma, vaikui suklydus, tėvai privalo aiškinti jam, kad jis blogai elgiasi, kad skaudina blogu elgesiu tėtį ir mamą bei kitus artimuosius. Be to, tėvo ar mamos intonacija, net žvilgsnis vaikų puikiai jaučiamas

ir jei vaikas mylimas – nenorės skaudinti tėvų. Mano nuomone, jei vaikas netinkamai elgiasi tyčia, galima pvz. pastatyti į kampa, kad pagalvotų, jei dar nepadedą, apriboti animacinių filmų žiūrėjimą ir t. t. Argi tai smurtas? Vaikas ne angelas ir turi pažinti pasaulį, o per pažinimą klysta.

Vaiko mušimas – tai vaiko asmens pažeminimas. Negalima!!! Jis mažas, dabar negali atsakyti tuo pačiu, bet kai užaugs... Atiminėti vaikus iš tėvų, kuomet jie prižiūrimi ir mylimi, už jų griežtesnį žodį ar pliaukštelėjimą su meile, jokių būdu negalima. Šis bausis stresas sukelia ligas, net vėžį, ir palieka pasekmes jų širdelėse visam gyvenimui. Juk jis bejėgiškai negali apsiginti.

Nekalbu apie girtuoklių ar narkomanų šeimas. Jie iš įtūžio muša vaikus.

Tai labai pavojinga! Jei vyras išgėrinėja, o mama rūpinasi vaikais – ji turi kategoriškai uždrausti vyrui kelti ranką ar gąsdinti vaikus visam laikui ir pati perimti visišką vaikų auklėjimą. Tai vaikui geriau, nei tėvai išsiskyrę. O jei moteris tyli, o ir pati kilnoja stikliuką – tokiu atveju vaikais turi pasirūpinti valstybė, prieš tai perspėjusi ir t. t. Ne rekrūtų laikai, kad prievarta, neišsiaiškintus tikrosios padėties, būtų drastiškai atiminėjami vaikai. Todėl ir įstatymai turi būti kuriami ne skubotai ir padrikai, o paremti išmintimi ir žmogiškumu.

Vaikus reikia mylėti! Leisti jiems bet kokio amžiaus pilnai pasitikėti tėvais, jaustis mylimais ir problemų nebus. Lyg nujausdamas popiežius Pranciškus sakė: „Remkitės praeitimi ir senelių išmintimi“

*Saulutė Genovaitė Markauskaitė,
poetė, Lietuvos nepriklausomybės
rašytojų sąjungos narė, Lietuvos
žurnalistų draugijos narė*

*P. S. Autorė – dviejų vaikų mama
bei penkių anūkų močiutė, jos vyras
Gediminas Gudonis kilęs iš Svėdasų
seniūnijos, Narbūčių kaimo*

Kur būtų geriausia jaunų šeimų įsikūrimo vieta?

Jauna šeima. Įsikūrimas – tai gyvenimo krypties pasirinkimas. Mūsų šeima ilgokai svarstė, kur savus namus norėtume turėti. Diskutavome, kur tie namai bus: užsienyje ar Lietuvoje? Dabar jau aišku, kad norime gyventi savaime krašte. Nelengvas klausimas buvo ir toks: gyvensime mieste ar provincijoje? Neaiškumai buvo ir tebeliko: mūsų būstas bus nuosavas ar nuomojamas? Vis daugiau tvirtėja mūsų noras turėti nuosavą namą. Tuomet iškyla bene sunkiausias klausimas: kiek pinigų reikės ir iš kur jų gausime? Geriausias sprendimas būtų įsikurti iš savo sutaupyto lėšų, tuomet nereikėtų

skolintis iš banko. Šeimoje turime tvirtą nuostatą, kad skolintis iš banko ir užstatyti savo turtą – sprendimas prastas. Tačiau toks diskusinis klausimas kylo ne tik mums, bet ir visai jaunajai kartai, todėl į pagalbą turėtų ateiti valstybė. O tai reiškia, kad jaunimui turėtų būti teikiama beprocentinė paskola su aiškia perspektyva, kad ateityje jos dalis bus nurašoma. Tai labai svarbu šiuo metu, bet dar aktualiau yra žvelgiant į ateitį, kadangi jaunimas jau baigia palikti provincijos miestelius, o ypač kaimus. Norint tokį procesą sustabdyti ir atgaivinti, reikėtų šią problemą įtraukti į valstybės politikos programą.

Yra tekę girdėti, kad Smetonos laikais kaimo gyventojai gaudavo įsikūrimo programą pinigais, o taip pat ir statybinėmis medžiagomis, pavyzdžiui, jiems buvo išskiriama miško medžiaga. Mūsų mąstymas įsikurti provincijoje yra susietas su ekonominiais ir ekologiniais tikslais. Prie nuosavo namo norėtume turėti sodą, daržą, laisvalaikio leidimo galimybes bei saugoti sveikatą.

*Sonata Žukauskienė,
Aleksandro Stulginskio universiteto
Miškų ir Ekologijos fakulteto
magistrė*

Šį leidinio numerį finansavo verslininkas Jonas Gačius

Vyr. redaktorė Jolanta Baleišienė
tel. 8 698 74757
Leidėjas Svėdasų literatų klubas „Sietuva“
kodas 154314137
ISSN 2424-5801

Redakcinė grupė:
Silvija Sakevičiūtė tel. 8 614 96492
Stasys Gavenavičius tel. 8 677 71514
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971
Inga Kilienė tel. 8 687 57137

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitanas